

Klövkontrollen får – 2022

Bakgrund

Fotröta är en smittsam bakterieinfektion hos får som kan ge omfattande skador på klövarna på drabbade djur och orsakar både djurlidande och ekonomiska förluster för djurägaren. Sjukdomen uppkommer genom ett komplext samspel mellan bakterier (bland annat *Dichelobacter nodosus* och *Fusubacterium necrophorum*), miljöfaktorer och fårets motståndskraft.

Sedan klövsjukdomen smittsam digital dermatit (CODD) diagnostiserades för första gången i Sverige våren 2019 har programmet också fokus på att identifiera ev. ytterligare smittade besättningar. Diagnosen ställs genom att undersöka klövarna och identifiera, för sjukdomen, typiska symtom. Vid misstanke om CODD erbjuds kostnadsfri rådgivning för alla fårägare. Rådgivningen kan ske antingen via telefon eller digitalt och efter bedömning görs, vid behov också, besök i besättningen. Vid konstaterad CODD finns möjlighet till slaktbidrag.

Vid anslutning till Klövkontrollen undersöker en veterinär, som är specialutbildad inom kontrollprogrammet, klövarna på livdjuren i besättningen och provtagning avseende *D. nodosus* inklusive virulensstestning utförs. Under genomgången utbildas djurägaren för att kommande år själv kunna utföra klövkontrollen i sin egenbesättning. Om besättningen bedöms som frisk vid kontrollerna erhåller besättningen F-status. F-status förnyas årligen genom veterinärkontroll eller egenkontroll. Vid egenkontroll kompletterar djurägaren sin klövkontroll med en skriftlig dokumentation av kontakter, karantänsförfarande, karantänsbehandling och observationer avseende klövhälsoläget under det gångna året.

Resultat

396 besättningar var vid utgången av 2022 anslutna till programmet. 384 besättningar har tilldelats F-status. Av dessa tilldelades 38 besättningar F-status efter veterinärkontroll och 346 efter egenkontroll och riskvärdering. Tre nya besättningar med fotröta har påvisats inom kontrollprogrammet. Inga besättningar har genomgått sanering med hjälp av veterinär. Inga fall av CODD har påvisats under året. Totalt har 43 besättningsbesök genomförts. Tre besök har utförts i infekterade besättningar. Ett flertal fall med misstanke om CODD har hanterats via telefonrådgivning och uppföljande foton som sänts digitalt. Samtliga har kunnat avskrivas utom två fall. Vid besök på plats av veterinär och uppföljning kunde dock även dessa avskrivas.

En fältprevalensstudie avseende förekomst av fotröta och CODD i svenska fårbesättningar har genomförts i form av ett examensarbete av veterinärstudent Sophia Mourath, SLU. Fotografering av klövar samt provtagning har utfördes av de deltagande djurägarna. Besättningsprevalensen för fotröta var 2,0 % och inga fall av CODD påvisades.

Diskussion

Genom fältprevalensstudien var det möjligt att utvärdera möjligheten att djurägare tar foton och själva utför provtagning. De deltagande djurägarna fick en tydlig instruktion samt en film som visade provtagningstekniken, se figur nedan, vilket möjliggjorde att korrekt tagna prov kunde sändas in och analyseras utan problem. Dock var fotona i vissa fall oanvändbara som underlag för visuell bedömning. Att kombinera djurägarens potentiella förmåga att ta korrekta foton samt utföra en korrekt provtagning med tydliga instruktioner kan vara ett effektivt sätt att hantera första steget i en utredning av klövproblem. Med djurägaren involverad kan utredningen inledas tidigare, bli kostnadseffektiv och djurlidande samt smittspridning minska.

Figur 1. Film för instruktion av provtagning i fältprevalensstudien. Foto: Sara Frosth

Under en studieresa till Storbritannien besöktes tre besättningar med CODD och fotröta i Wales tillsammans med Storbritanniens främsta expertis inom området; veterinärerna Joseph Angell och Jennifer Duncan från University of Liverpool. Vi fick goda möjligheter att studera den kliniska bilden av olika CODD-lesioner. Då diagnos ställs på kliniska fynd är detta avgörande erfarenheter att ha då CODD misstänks i svenska besättningar. I november hölls en genomgång via Teams där erfarenheter och bild- och filmmaterial presenterades för veterinärer anlitade inom Klövkontrollen samt andra intresserade.